

СТАНОВИЩЕ

От

Михаил Кожарев-член на Висшия съдебен съвет

Относно:

Проект на закон за изменение и допълнение на
Конституцията на република България

Уважаеми дами и господа,

Считам, че са необходими конституционни промени, свързани със структурната и организационна реформа на съдебната власт в България.

Това е наложително от гледна точка на обективната реалност, сложилите се обществени отношения в областта на правосъдието, включително и в международен план, както и цялостното обществено-икономическо развитие на държавата ни, в контекста на членство в Европейския съюз / ЕС/.

Намирам, че реформата на съдебната власт трябва да е цялостна, всеобхватна и дълбока.

Това според мен означава да се промени формата на държавно управление.

С оглед спазване на Конституцията на република България /КРБ / , недопускане на волунтаризъм в тълкуването и , както и предотвратяване на противоконституционни промени, засягащи съдебната власт, моето мнение е, че предлагания и поставен на вниманието ни проект на закон за изменение и допълнение на конституцията на република България не може изцяло да бъде разгледан и приет от Народното събрание /НС/.

Съобразно чл. 158 т. 3 от КРБ „Великото народно събрание/ ВНС / , решава въпросите за промени във формата на държавно устройство и държавно управление.

Кога са налице промени във формата на държавно устройство и държавно управление?

По въпроса нееднократно се е произнесъл Конституционния съд на РБ /КС/.

В решение № 3 от 10 04 2003 г. на КС по к. д. № 22/2002 г. са поставени от главния прокурор два въпроса, свързани с тълкуване на разпоредбите на чл. 158 т. 3 от КРБ и един въпрос, свързан с контрол за конституционност по отношение чл. 149 ал. 1 т. 2 КРБ.

Както е известно, съдебното решение е единство от мотиви и диспозитив.

В разглежданото решение на КС такова единство е налице и по отношение на трите зададени въпроса, като отговорите са ясни и категорични.

Така, още в частта от решението, с която се определя предмета на делото и се цитират поставените въпроси, в раздел I, т. 2. буква „г“ изрично е изяснено, че питането се отнася и до промяна на мандата на конституционен орган, вкл. и Висшия съдебен съвет /ВСС/, т.е. дали такава промяна на мандата е промяна във формата на държавно устройство и държавно управление.

В раздел IV А т. 2 от мотивите на решението си, КС е отговорил на въпроса, че промени в структурирането, начина на образуването, статута и мандата на основните органи и установения между тях баланс е промяна на формата на държавно управление.

Недопустимо е, казва КС, обикновено народно събрание да направи промяна в определените от КРБ организация, функции и статут на основните конституционни органи, които осъществяват държавното управление и баланса между тях.

В решението си-т. 2 от диспозитива, КС е постановил, че във формата на държавно управление ВНС е изградило система от висши държавни институции-Народно

събрание, президент, вицепрезидент, Министерски съвет, Конституционен съд и органите на съдебната власт-Върховен касационен съд, Върховен административен съд, прокуратура, следствие и Висш съдебен съвет, тяхното съществуване, мястото им в съответната власт, организацията, условията и мандата им.

Ето защо всеки закон, с който обикновено НС измени или допълни КРБ по чл. 158 т. 3 от нея, подлежи на контрол за конституционност, дали промяната не засяга въпроси от изключителната компетентност на ВНС.

В друго свое решение :№ 8 /1 09 2005 г. „постановено по к. д. № 7/2005 г. КС отново се е занимавал с поставени от ВКС въпроси, свързани с тълкуване на разпоредбите на чл. 153 и чл. 158 т. 3 КРБ.

Питанията са пет, като първите четири засягат съдилищата, прокуратурата, следствието и МВР, а петия въпрос е поставил питането, дали ще представлява промяна във формата на държавно управление, ако в КРБ се извърши промяна в структурата и начина на избиране на ВСС.

В раздел II от мотивите си, КС е отклонил разглеждането по същество на искането по т. 5 като недопустимо. Това е постановено и в диспозитива на решението-т. 2.

Отново се позовавам на общоприетото-че съдебното решение е единство на мотиви и диспозитив.

Затова не приемам онази част от мотивите на проекта на закон за изменение и допълнение на КРБ-т. 3, в която е цитирана т. 1 от диспозитива на решение № 8/2005 г. на КС.

Това е така, защото тази част от същия се отнася до взетото от КС решение по първите четири питання на ВКС по това дело. Те не засягат ВСС, а прокуратурата, съдилищата и следствието.

Освен това в самия диспозитив е налице условие-промени в преструктуриране, оптимизиране от съдържателна гледна точка и прецизиране на отделни функции на органи в рамките на съдебната власт, поставяне на акценти или уточняване на техни правомощия или наименования, както и взаимодействия с институции на други власти, могат да се правят от НС, **но само ако с тях не се нарушава балансът между властите** и се съблюдават основните принципи, върху които е изграден основния конституционен модел на държавата-правата на личността, народният суверенитет, политическият плурализъм, правовата държава, върховенството на правото, разделението на властите и независимостта на съдебната власт.

Точно тази условност на цитираното решение е обусловена от предходното-№ 3/2003 г. в което е изтъкнато, **че промяна в структурирането, начина на образуването, статута и мандата на основните органи и установения между тях баланс представлява промяна на формата на държавното управление.**

Именно тази е връзката между двете решения.

Тя е подчертана и от недопустимостта на питането по т. 5 от второто решение-№ 8/2005 г. точно защото по този въпрос вече се е произнесъл КС в решение № 3/2003 г.

Съгласно чл. 21 ал. 6 от Закона за Конституционен съд/ЗКС/, когато КС се е произнесъл с решение или определение за недопустимост на направено искане, по същия предмет не могат да се правят нови искания.

Според чл. 14 ал. 6 ЗКС решенията на КС са задължителни за всички държавни органи, юридически лица и граждани.

Посочените разпоредби визирам, като имам предвид не само споменатите дотук две решения, а и други, вкл. и решение № 13 от 15 12 2010 г. на КС, постановено по к.д. № 12/2010 г., съгласно чийто мотиви и диспозитив промяна в основанията за

предсрочно прекратяване на мандат е допустима.Тя може да се извърши по реда на промяна в КРБ,по отношение на конституционно уредените мандати.

Точно такъв е мандата на ВСС.

Мисля, че предсрочно прекратяване на мандата на ВСС може да се извърши единствено от ВНС,но и не само това-само ВНС може изобщо да промени времетраенето на мандата на ВСС във времето,не само на точно този персонален състав на съвета.Също така само ВНС може да извърши всички структурни и организационни промени в състава на ВСС.

Произнасянето от обикновено НС по тези въпроси е противоконституционно и противоречи също така и на ЗКС.

Налага се в този случай,аналогично да се зададе въпроса,може ли обикновено НС да промени мандата и организационната структура на други конституционни органи-например-да увеличи или намали мандата на Народното събрание, да го раздели на няколко органа –една част от народните представители да заседават в комисии и всяка да взема решения,друга-да се занимава с предложенията и назначенията,респективно-да избира членове на колективни или индивидуални органи ,трета-да се занимава с парламентарен контрол и т. н.,а като цяло НС да приема закони.

Структурата и устройството ,както и организацията на ВСС силно наподобяват тази на НС-членовете на съвета,както и народните представители работят в комисии като помощни органи,съобразно компетентността си предлагат проекторешения на пленарния състав,които се приемат от него.

Становището ми е ,че всички промени в предложениия проект за изменение на КРБ,които са били предмет на разглеждане от обикновено НС и са били приемани от него-ДВ бр. 85 2003 г.,ДВ бр. 27/2006 г.,ДВ бр. 12 /2007 г.е допустимо и конституционносъобразно да се приемат и понастоящем от обикновено НС.Такива текстове,отнасящи се и до съдебната власт са приемани,а в настоящия проект на закон за изменение и допълнение на КРБ също има и няма пречка да се гласуват от НС.

Но те няма да представляват тези дълбоки,всеобхватни и цялостни,ако не се променят процесуалните закони,както и други устройствени закони,свързани с тях, за да има ефективно и ефикасно правосъдие

Член на ВСС:

Михаил Кожарев